

RIIGIKOGU

IV koosseis.

IX istungjärk.

223. koosolek. 16. veebruaril 1932.

Sisu:

1. Avarii ja dispashi seadus — redaktsioon.
2. Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse §§ 5, 8 ja 9 muutmise seadus — I lugemisel.
3. Tollipõhitariifide seadus — I lugemisel.
4. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — I lugemisel.
5. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — I lugemisel.
6. Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadus — I lugemisel.
7. Asunduskapitali 1931/32. a. lisaelarve nr. 1 — II lugemisel.
8. Sooviavaldus Eesti Vabariigi 1931./1932. aasta kulude ja tulude lisaelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 2 puhul.
9. Järgmise koosoleku määramine.

Koosoleku avab teine abiesimees **R. Penno** kell 17.16 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Avarii ja dispashi seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **K. Freiberg**.

Juhataja: Jätan ära redaktsiooni komisjoni muudatuste ettekandmise.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

2. Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse §§ 5, 8 ja 9 muutmise seadus — I lugemisel.

Sotsiaalkomisjoni aruandja **L. Johnson**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse §§ 5, 8 ja 9 muutmise seadus on põhjustatud sellest asjaolust, et selle seaduse rikkumine on muutunud õige laialiseks nähtuseks, ja seadus senises redaktsioonis ei ole andnud küllalt vahendeid võimudele seaduse rikkumise vastu võitlemiseks. Käesolev seadus

määrab § 5 uued karistusnormid ja ka karistuse miinimumi. Ühtlasi annab see Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile õiguse ajutiselt või jäädavalt ära võtta pagaritööstuse pidamise õiguse neilt, kes on käesolevat seadust korduvalt rikkunud. Siin oli valitsuse ettepanekus ette nähtud, et sulgemise õigus on ministeeriumil siis, kui seadust on rikutud vähemalt kaks korda. Komisjon võttis siin vastu paranduse, võttes kahe korra asemele kolm korda. Edasi on §§ 8 ja 9 järelevalve pandud ka politsei võimude peale. Seni oli see ainult tööinspektorite ülesanne, ja iseseisvalt politsei võimud siin midagi ei võinud ette võtta. Kuna aga tööinspeksioon liiga nõrk, siis on selle seadusega pandud järelevalve teostamine ka politsei peale, mis tingimata tarvilik. Sotsiaalkomisjon ühines valitsuse motiividega, ja sotsiaalkomisjoni nimel teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

J. Vilms: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma paneksin ette, pagaritööstuses öötöö keelu seaduse §§ 5, 8 ja 9 muutmise seaduseelnõu I ja II lugemise vahel anda tagasi sotsiaalkomisjoni uueks kaalumiseks.

Põhjenduseks tooksin ette seda, et sotsiaalkomisjon võttis seaduseelnõu vastu ühel koosolekul ilma III lugemisele võtmata, kuna II lugemine loeti lõplikuks. Sotsiaalkomisjon võttis seaduseelnõu vastu selle teadmisega, et asjad olevat täiesti korras, ja et pagari- ja kondiitriäriomanikud rahul olevat ja mingeid muid parandusi enam ei tahtvat kui ainult seda, et karistust suurendataks ja järelevalvet kõvendataks. Siin on aga, lugupeetud Riigikogu liikmed, eksitusega tegemist, sest pagari- ja kondiitriäriomanikud ei ole mitte sellel arvamisel, et sarnasel viisil saaks meie pagaritööstuse ja töölise huve kaitseda, kui meie seadust kõvendame karistuse mõttes.

Lugu on nimelt nii, et paljud pagariäriomanikud on oma töökojad sulgenud selle seaduse maksmahakkamisest alates, see tähendab 1929. aastast, sellepärast, et pagarisaaduste tarvidus on vähenenud. Üks

kolmandik pagaritöolistest on jäänud tööta, ja pagariäriomanikud ennustavad, et kui järelevalvet kõvendatakse, siis on nad sunnitud selle suurema järelevalve tõttu pooled oma töölistest vallandama, sest tuleb kahtlemata ikkagi seaduserikkujaid, kes värsket saia inimestele vara kätte toimetavad. Need aga, kes seadusest kinni peavad ning hiljem töötama hakkavad, ei suuda oma saadusi müüa ja nad on sunnitud oma tööd vähendama. Inimene on juba kord maias, ta armastab värsket saia, ja loomulikult need, kes seda turule saadavad, saavad oma kaubast hõlpsasti lahti, kuna aga need, kes saia hiljem valmistavad, suudavad seda turule lasta alles kella kümneks. Nii on hooaeg läbi, ja teisel päeval keegi seda vana saia enam ei osta. Et välismaal on küsimus lahendatud teisiti kui meil, ja et meie inimesed ei ole küllalt harjunud külma ja vananenud saia, seepärast oleks tarvis esindajaid ära kuulata ja seda seadust veel kaaluda.

Pagarimeistrid oma kongressidel ei nõua kuigi palju, nad nõuavad ainult, et üks tund võiksid varem töödega alata, ja et üks tööline saaks üks kuni kaks tundi varem eeltöid teha. Sellega saaksime üle sellest küsimusest, mis töölisi ähvardab, sest tõesti, kui vallandamine tuleb, vallandatakse töölisi, millega saame töötatöölisi juurde, ja kasu pole sellest kellelgi. Kui aga üks tund juurde anda, sellega lahendaksime kõige paremini tüliküsimuse.

Välismaal on olukorrad mitmesugused. Viinis on ka lubatud kella 5 alates, kuid eeltöödega võib alata 2 tundi enne. Shveitsis on lubatud samuti kell 3 töödega alata. Nii on mõnel pool välismaal väga vastu tuldud öötöö suhtes pagaritööstustes.

Kuna siin on ekslikud andmed, nagu oleksid pagaritöösturid ise sellega nõus, tuleks seda seadust uuesti sotsiaalkomisjonis arutada.

A. Sch ul b a c h: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tahaksin toetada seda ettepanekut, mille tegi rkl. Vilms, sest selle seaduse sisule oleks kasulik, kui teda sotsiaalkomisjon veel kord kaaluks.

Sotsiaalkomisjon võttis käesoleva seaduse vastu kiires korras ühel koosolekul, kus kõik 3 lugemist ära peeti. Need komisjoni liikmed, kes olid takistatud sel päeval koosolekule ilmumast, neile ei jäänud võimalust oma seisukohti avaldada.

Teiselt poolt tegi sotsiaalkomisjon antud korral oma otsuse asjasthuvitatud isikuid ära kuulamata, asjaosalisi koosolekule

kutsumata. Selle järeldusel seaduseelnõu sisu võib kannatada. Lugupeetud härra aruandja tähendas, et selle seaduse rikkumisi on sagedasti ette tulnud. Aga kahtlemata on õige, nagu ka rkl. Vilms ütles, et seaduse rikkumised sagedasti on tingitud seaduse enda sisust, mis öötöö keelu niisugusesse piiridesse surub, mis eluga täielikus kokkukõlas ei ole. Pagaritöösturid ja töölised ei nurise öötöö keelu enese üle vististi mitte, kuid arvavad, et see peaks teisiti olema korraldatud. Nemad leiavad, et peaks võimalik olema õhtul tööd varemini lõpetada ja hommikul varemini alata. Pagaritöösturite poolt on kõigile Riigikogu rühmadele saadetud märgukiri, millest on näha nende seisukoht: nemad on nõus öötöö keeluga, kuid soovivad, et see kestaks kella 9 õhtul kuni kella 4 hommikul, järelikult pagaritöösturid ja töölised on nõus keelatud aega isegi pikendama ühe tunni võrra. See on selles mõttes parem, et nemad saaksid hommikul varem tööle hakata ja värsket saia hommikul turule saata.

Riik peaks iga tööstuseala huve katsuma silmas pidada ja seadusi korraldama vastavalt nendele huvidele. Kuid sarnaseid muudatusi ei oleks otstarbekohane teha siin pleenumis, parem oleks komisjonis need läbi vaadata, sellepärast oleks otstarbekohane selle ettepaneku vastuvõtmine, mille tegi rkl. Vilms, — seaduseelnõu esimesel lugemisel vastu võtta ja esimese ja teise lugemise vahel ta anda läbivaatamiseks komisjoni, muidugi eeldusega, et komisjon eelnõu kinni pidama ega viivitama ei hakka.

K. T a m m: Neil motiividel, mida siin esile tõi rkl. Schulbach, ma ühinen härra Schulbach'iga ja toetan härra Vilms'i ettepanekut.

Aruandja L. J o h a n s o n (lõpusõna): Ma vaidlen ettepaneku vastu, mille härra Vilms tegi, ja sellepärast, et need väited, mida ta ette tõi oma ettepaneku põhjendamiseks, ei ole õiged. Komisjonis olid kõik rühmad esitatud. Seaduseelnõu, nagu teate, ei ole pikk, ainult 3 paragrahvi või õieti 1 paragrahv on temal. Seda arutati põhjalikult, millest kõikide rühmade esindajad osa võtsid, ning seadus võeti vastu ühel häälel. Kõik rühmad olid esitatud. Niihästi rahvusliku keskrühma kui ka põlumeeste kogude esindaja toetasid selle seaduse vastuvõtmist. (V a h e l h ü ü e.) Härra Vilms'i rühma ei olnud, ta puudus

täies koosseisus. (Naer.) Seal toodi andmeid ette ja valitsuse esindaja poolt näidati, et mõned ettevõtjad rikuvad seadust, kuid suurem osa ettevõtjaid täidab seadust, ja nende seisukohast, kes seadust täidavad, on täiesti lubamata, kui üks osa rikkuda võib ja sellega kõlvatut võistlust peavad. Korralikkude töösturite seisukohast välja minnes tuleb see seadus vastu võtta. Seadus on maksuma pandud sellekohase konventsiooni põhjal ja ei saa temasi loobuda enne tähtaega. Niikaua peab vastav seadus olema, kui konventsioonis ettenähtud tähtaeg nõuab. Konventsioonis on ette nähtud, et enne kümme aastat ei saa sellest loobuda, ja üks aasta peab varem üles üttelema, kui seda teha tahetakse. Mis asjaosaliste ärakuulamisesse puutub, siis see ei olnud tarvilik. Varem on olnud küll nii, et on kutsutud esindajaid, aga meie teame, kuidas see esindajate kutsumine välja kujuneb: kutsutakse esindaja komisjoni, ja tuleb mõni Riigikogu liige esindama. Meie täname selle eest, meil on omal need-samad andmed käsitada, ja peale selle on märgukirjad olemas, need on tulnud rühmadele, ja neid on tulnud selle seaduse poolt ja vastu. Kongressi otsused on kõigile teada, ja seepärast ei saa need esindajad midagi uut sinna juurde tuua. Meil tuleb aga ka Riigikogus väga palju tegetmist teha eelarvega, ja juba on etteheiteid tehtud, et komisjonid küllalt ruttu ei tööta, ja seepärast arvan, et on sotsiaalkomisjonile vooruseks, kui ta selle seaduse ühel koosolekul vastu võttis, ilma et ta selle väikese eelnõu pärast oleks hakanud mitut koosolekut korraldama. Kujutage ette, mis siis välja tuleks. Antakse eelnõu komisjoni tagasi, kutsutakse esindajad keskliidust, pagarite hulgast, kes seadust rikuvad, peale selle nende hulgast, kes seadust täidavad, sest pagarid langevad nüüd kahte ossa, ja siis arutame seda seadust vast pühadeni, ja milleks siis lõpuks seda tarvis on? Mina arvan, et seda tarvis ei ole, sest komisjonis on otsus, seda seadust vastu võtta, ühel häälel tehtud.

R. Eliaser (häälet. motiiv.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Sõna võttes tahan ma öelda niipalju, et mina hääletan selle seaduse vastuvõtmise poolt I lugemisel, kuid hääletan ühtlasi ka selle poolt, et seadus saaks antud vahepeal komisjoni järelkaalumiseks. Iga seadus peab olema sarnane, et ta enam-vähem elunõudeid tabaks. Kui see seadus täitsa elunõuetele vastu käib, siis on loomulik, et sellest sea-

dusest püütakse igatmoodi mööda minna, ja see seadus kutsub välja palju seaduse-rikkumisi. Ja sellest seisukohast tulekski kaaluda ja vaadata, kas ei saaks tõesti seda üht või kaht tundi õhtul varem töö seisma jätta, kus töölised ei tohi töötada, ja hommikul selle eest selle võrra jälle varem tööd alata. Olen ise kohtus olnud tunnistajaks, kus ettevõtjat on selle eest karistatud, et ta tööliste 5 minutit enne seadusega fikseeritud tööaega, s. o. kell 5 hommikul, töökotta sisse laskis. Järelevalve tuli just sel minutil peale, ning kohus määras karistuse. Ma arvan, sarnased nähted ei ole soovitatavad, neid tuleks püüda kõrvaldada. Seepärast hääletangi selle ettepaneku poolt.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel.

Juhataja: Hääletamisele tuleb rkl. Vilms'i ettepanek, anda seaduseelnõu I ja II lugemise vahel tagasi sotsiaalkomisjoni. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 34 häält, vastu 30 häält, seega on ettepanek vastu võetud. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist.

(Sekretäri kohale asub sekretär A. Schulbach.)

(Hääletatakse.) Ettepanek on vastu võetud 41 häälega 36 hääle vastu.

Aruandja L. Johanson: Ma teen ettepaneku, kolmepäevalist vaheaga I ja II lugemise vahel mitte pidada.

Ettepanek lükatakse tagasi 29 häälega 26 hääle pooltolemisel.

3. Tollipõhitariifide seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann: Endine sisse- ja väljaveo tollitariifide seadus oli maksuma pandud 1924. aastal kaubandus-tööstusministri ja rahaministri poolt. See oli kokku seatud enam-vähem Vene sellekohase seaduse eeskujul ja alusel. Arusaadav, et esialgu ei võinud tollimäärad tabada just seda õiget normi, sellepärast oli mõistetav, et sel põhjal kui ka muudel asjaoludel veel samal aastal tollipõhitariifid tuli muuta õige mitmel ja setmel korral, nimelt kõrgendamise tendentsis. Pärast samal aastal vähendati Riigikogu poolt neid tollitariife, ja peale

selle on veel mitmesugused muudatused olnud, nii et lõpuks oli raske kätte saada tolliseadustikust, missugused tollimäärad õieti maksavad. Peale selle tulid muudatused tollitariifidesse selletõttu, et ohd sõlmitud pea kõigi Euroopa riikidega, välja arvatud riispaania ja Aibaania, kaubanduselepingud, milles olid lepingutingimused, mis veel omaltpoolt aitasid tollitariife keeruliseks teha. Oli arusaadav, et tollitariifid ümber töötada tulid. Riigikogu võttis vastu ühe põhialuse, mille järele tollimäärad minimaal- ja põhitariifideks pidid jagunema. Selle alusel hakatigi uut tollitariifi seadustikku kokku seadma. Vabariigi Valitsus esitas selle seaduseelnõu Riigikogule käesoleva aasta juulikuul. Selles üldtollitariifide seaduses seletab valitsus, et ta on peasjalikult tähele tahtnud panna mitmesuguseid asjaolusid. Kõigepealt viidi siin tollimäärad kuldfrangi aluselt kroonidesse. Siis võeti tollitariifide nomenklatuurides peajoontes vastavad muudatused ette, mis Riigikogu poolt olid ära märgitud. Peale selle oli üldjoontes põhimõttest kinni peetud, et need tööstusesaadused, mis kodumaal valmistatakse, tulevad välismaa võistluse eest tollidega kaitsta, kuna tööstusele vajalikud tooresained enam-vähem tulevad tollivabalt sisse lasta. Rahaasjanduse komisjon, kus seadus läbivaatamisel oli, ühines valitsuse vaadetega ja valitsuse ettepanekutega ning võttis seaduse muutmatult vastu. Ühtlasi võttis rahaasjanduse komisjon ka pärastised kaks ettepanekut, mis muudatuste kohta käisid, vastu muutmatult. See ei tähenda aga, et muudatusi ei tahetud ette võtta, vaid töö lihtsustamise mõttes võttis komisjon parandused vastu eraldi seadusena, mis härradele Riigikogu liikmetele kätte saadetud. Nii tuleks neli seaduseelnõu ühekorraga Riigikogus vastu võtta. Muidugi neid ühekorraga ei saa arutada, vaid nad tulevad üksteise järele arutamisele ja vastuvõtmisele. Kui need nõnda saavad vastu võetud, nagu rahaasjanduse komisjon seda soovitas, siis oleks sellel alal enam selgust ja ülevaadet.

Rahaasjanduse komisjon on kaalunud pikemat aega tollipõhitariifide seadust ja esitas selle muutmata kujul nüüd vastuvõtmiseks.

Teen ettepaneku,
seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

4. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann: Vabariigi Valitsus otsustas 21. augustil 1931 muuta § 3 Tollipõhitariifide seaduses. See muudatus käib ühe jao söögiainete kohta, nimelt kaerakruupide kohta, millise tööstusesaaduse peale on määratud suurem toll kui endisel ajal. Muud muudatust seaduseelnõu ei sisalda.

Teen ettepaneku,
seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta,
nagu selle muutmata vastu võttis rahaasjanduse komisjon.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

5. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann: Vabariigi Valitsus otsustas 11. detsembril 1931: 1) Esitada Riigikogule tollipõhitariifide seaduse muutmise seaduseelnõu. 2) Panna esialgselt maksuma seaduseelnõus ettenähtud tollipõhitariifide määrad Riigikogu poolt 30. juunil 1931 vastuvõetud Tollitariifide maksmapanemise seaduse § 3 muutmise seaduse põhjal, arvates 12. detsembrist 1931 kell 8, kusjuures nimetatud määrad tulevad kohaldada kõigile kaupadele, missuguste eest sisseveotollimaksud 12. detsembril 1931 kell 8 hommikul veel tasumata.

Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus käib rea paragrahvide kohta. Rahaasjanduse komisjon vaatas selle läbi ja ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga. Teen ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

6. Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann: Selles seaduseelnõu on need muudatused, mis Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seadustikus tahetakse ette võtta. Need muudatused on suuremalt osalt ka valitsuse enese seisukohalt vastuvõetavad, mõned üksikud muudatused on aga vastu võetud komisjoni poolt. Komisjoni poolt tehtud muudatused seisavad peasjalikult

selles, et vahepeal kiiresti muutunud majandusliku konjunktuuri juures need tarvilikuks osutunud. Üksikasjalikult ei tahaks ma neid paragrahve puudutama hakata. Ma teeksin seda teisel lugemisel, kui tarvidus selle järele on. Peaasjalikult puudutavad need muudatused valitsuse ettepaneku teksti, et sellele paremat ja selgemat kaju anda. Aga on ka mõni uus tollimäär muudetud. Teen ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

7. Asunduskapitali 1931./32. a. lisaeelarve nr. 1 — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja J. Voiman.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

8. Sooviavaldus Eesti Vabariigi 1931./1932. aasta kulude ja tulude lisaeelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 2 puhul.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja M. Martinson.

(Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu sooviavaldus:

„Riigikogu avaldab soovi, et Vabariigi Valitsus püüaks töötuid linnadest paigutada nende põllupidajate juurde, kes annaks neile tööd eest prii söögi ja korteri, kuna riik maksaks töötule hädaabitööde perioodil rahalise tasu.“)

Juhataja: Panen sooviavalduse hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 23 häält, vastu 18 häält. (Hüüded: Sedelitega!) Nõutakse sedelitega hääletamist. (Hääletatakse.) Poolt on 44 häält, vastu 28 häält, seega on sooviavaldus vastu võetud.

9. Järgmise koosoleku määramine.

Juhatuses ettepanekul otsustatakse pidada järgmine koosolek reedel, 19. veebruaril 1932, kell 17. (Päevakord vaata 223, koosoleku otsuste protokoll, lisa nr. 4.)

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 18.10 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretärid (allkirjad).

Koosoleku juhataja (allkiri).

